

УДК 339.:330.35

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Єрмоєнко - Григоренко О.А., к.е.н., доцент (ДІЗТ)

У статті розглянуто проблеми конкурентоспроможності підприємства, як суб'єкта господарювання національної економіки та виділено основні напрямки її підвищення в умовах економічної кризи.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Проблема конкурентоспроможності має світове значення, тому що впливає на суб'єкти господарювання усіх країн світу. Для успішної інтеграції у світову економіку необхідно враховувати ці та інші фактори світового економічного розвитку.

При цьому, щоб конкурувати на міжнародній арені, Україна повинна мати стабільний та прогресуючий внутрішній ринок, розвинений ринковий механізм.

Однак, світова економічна криза ставить під загрозу якісний розвиток України в тому числі і промислових підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, на які спирається автор з посиланням на джерела. Аналіз досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених дозволив узагальнити результати наукового пошуку по проблемі конкурентоспроможності, а саме:

Балабанова І.В. [3], Павловська О.Д. [4], Пахомов С.Ю. [7] уточнили поняття «конкурентоспроможність» з урахуванням впливу організаційно-економічних факторів;

Антонюк Л.Л. [5], Жаліло Я.А., Базилюк Я.В., Белінська Я.В. [6], Піддубна Л.І. [8] розробили класифікацію факторів, що впливають на якість діяльності господарюючих суб'єктів, з метою дослідження особливостей їх системної взаємодії й взаємного впливу на конкурентоспроможність;

Малашук Д.В. [1], Язвінська Н.В. [2], Піддубна Л.І. [8], Полунєєва Ю.В. [9], Камишніков Р.В. [10] обґрунтували основні напрямки забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств регіону з урахуванням закордонного досвіду.

Однак, разом з цим, недостатньо досліджено питання підвищення конкурентоспроможності підприємства за рахунок розвитку стандартів управління якістю.

Формування цілей статті. Для вирішення цієї проблеми доцільним вважається, на підставі узагальнення світового досвіду

побудови системи управління якістю продукції, розробити напрямки забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

Розробку напрямків забезпечення конкурентоспроможності на рівні промислового підприємства доцільно починати з огляду та використання зарубіжного досвіду, який може бути адаптований до сучасних економічних умов розвитку національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Більшість вчених і практиків дотримуються однієї думки, що при формуванні показників конкурентоспроможності підприємства необхідно починати з проблеми технічного рівня виробництва продукції. Цей напрямок вперше було реалізовано у японській технометричній концепції. Остання заснована на визнанні того факту, що рівень застосовуваної технології визначає комерційний успіх виробу як товару. При цьому, щоб програми тотального управління якістю стали ефективними, необхідно зробити так, щоб проблеми якості були делеговані не якомусь одному підрозділу, вони повинні стати філософією підприємства і спиратися на культуру організації, орієнтовану на покупця.

Однак, це можливо лише в тому випадку, коли усі ланки підприємства, включаючи і ті, які не зв'язані прямо з виробництвом матеріальних цінностей – бухгалтерія, інформатика, керівництво та інші, візьмуть на себе відповідальність за якість і будуть здійснювати заходи щодо його поліпшення.

Ця умова була реалізована у Європейській системі управління якістю, яка передбачала побудову системи якості на підприємстві, яка відповідала наступним критеріям [11]:

- лідерство, яке оцінює рівень ініціативності та культури персоналу управління підприємством, а саме визначення у якій мірі розроблено чітка система цінностей і цілей організації і наскільки вони діють як рольові моделі згаданих цінностей; демонструють та поширюють ясне розуміння процесу загального

управління якістю; вчать персонал та навчаються самі; демонструють свою доступність членам організації, здатність їх вислуховувати та реагувати на їхні звернення.

Крім того у критерій «лідерство» входить і оцінка рівня впровадження вдосконалень на підприємстві та співробітництво зі споживачами, постачальниками й зовнішніми організаціями. Тобто визначається у якій мірі керівництво визначає пріоритетність, фінансує, організовує та підтримує діяльність з впровадження вдосконалень; визначає ефективність окремих співробітників та груп, клієнтів та постачальників; використовує відданість цілям вдосконалень, як один з критеріїв при визначенні кандидатів на підвищення та винагородження; управляє взаємовідносинами з клієнтами, постачальниками та іншими зовнішніми організаціями та роблять позитивні кроки в напрямку їх включення у процес вдосконалень; поширює інформацію про "найкращу практику", як в середині, так і поза підприємством;

- наступний критерій згідно європейській системі якості - це рівень розробки стратегії та планування на підприємстві.

Тут можуть міститися посилання на те, як організація ідентифікує, збирає, аналізує та використовує вагому інформацію, пов'язану з: клієнтами, постачальниками, громадськими та іншими зовнішніми організаціями; співробітниками організації; кількісним аналізом ефективності; внутрішніми індикаторами ефективності, аналізом сильних та слабких сторін підприємства; ефективністю конкурентів; соціальними, середовищними та юридичними питаннями; економічними та демографічними індикаторами.

Крім того, на цьому етапі не тільки оцінюється рівень розробки стратегії та планування, але рівень комунікаційності на підприємстві, який містить в собі наступне: ступінь інформованості про стратегію та плани всіх своїх робітників; забезпечення розуміння стратегії та планів підприємства її співробітниками в термінах, пов'язаних з їх діяльністю; залучення своїх співробітників до формування практичних реальних цілей та планів на всіх рівнях у відповідності до напрямку майбутнього розвитку підприємства;

- заключний критерій у системі якості – це управління колективом, який передбачає розробку кадрових планів, а саме план прийому на роботу, плани навчання та підвищення кваліфікації співробітників, плани розширення (штату) у відповідності до стратегії та планів підприємства; погодження та перегляд особистих та групових цілей у відповідності з діловими планами; оцінку ефективності та потребу у розвитку кар'єри всіх своїх співробітників.

Однак, механізм забезпечення конкурентоспроможності підприємства на основі

застосування системи управління якістю буде не повним, якщо до цього не додати сертифікацію системи якості, котра виступає як необхідний етап в досягненні високого рівня якості підприємства в цілому, тому що у міжнародній практиці сертифікат розглядається як спроможність підприємства забезпечити стабільність характеристик своєї продукції.

Дослідження, проведені аналітичними центрами, показали, що саме ці виробництва мають переваги в конкурентній боротьбі. Так у країнах південно-східної Азії було проведено дослідження, результати якого дали можливість визначити вплив сертифікації систем якості на збільшення частки підприємств на ринку, підвищення авторитетності продукції, збільшення експорту [11].

При цьому, результати аналізу дали можливість констатувати наступне:

– у Кореї, Індонезії, Таїланді збільшення частки на ринку відзначалося як гранично можливі;

– у Китаї, Індії, Пакистані й інших країнах - як істотно;

Крім того, у країнах, що досліджувались спостерігалось збільшення експорту й істотно підвищення авторитету продукції.

Таким чином, в умовах економічної кризи Україні необхідно впроваджувати системи якості та сертифікації на підприємствах, тому що це є передумовою виходу її на світові ринки, використання з найбільшим ефектом позитивних факторів глобалізації світової економіки.

Висновки. У зв'язку з існуванням значних переваг у підприємств, що працюють на основі міжнародних стандартів, промислова політика України повинна включати різні елементи, спрямовані на стимулювання створення систем якості на національному рівні.

Вважається доцільним запропонувати наступні напрямки удосконалення промислової політики України:

– надання компенсуючих податкових знижок із сум, витрачених на розробку систем якості, навчання персоналу, сертифікацію;

– пріоритетне надання державних замовлень компаніям, що мають сертифікат відповідності на систему якості;

– створення на національному рівні центрів (або агентств), які б пропонували консалтингову підтримку підприємствам щодо побудови та функціонування систем якості та сертифікації;

– надання грантів малим підприємствам, сума яких дозволила повністю або частково компенсувати витрати, пов'язані зі створенням систем якості;

– активна участь у міжнародних організаціях, які підтримують створення систем якості у країнах, що розвиваються з подальшим процесом їх сертифікації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Малащук Д.В. Конкурентоспроможність машинобудівного комплексу України в умовах глобалізації світових ринків : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук (08.05.01) / Укр. акад. зовніш. торгівлі. - К., 2005. - 24 с.

2. Язвінська Н.В. Конкурентоспроможність українських підприємств на ринках програмного забезпечення : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук (08.06.01) / Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. - К., 2006. - 19 с

3. Балабанова І.В. Конкурентоспроможність підприємств в умовах маркетингової орієнтації : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук (08.06.03) / Донецький держ. комерц. ін-т. - Донецьк, 1997. - 25

4. Павловська О.Д. Конкурентоспроможність національних економік в умовах інвестиційної глобалізації : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук (08.05.01) / Київ. нац. екон. ун-т. - К., 2004. - 18 с

5. Антонюк Л. Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації : Монографія / Л.Л. Антонюк. - К.: КНЕУ, 2004. - 275 с

6. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації: Монографія / [Я.А. Жаліло, Я.Б. Базилюк, Я.В. Белінська та ін.]. - К.: Знання України, 2005. - 387 с.

7. Пахомов С.Ю. Формування відкритої економіки України і національна конкурентоспроможність: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук (08.05.01) / Київ. нац. екон. ун-т. - К., 2004. - 18 с.

8. Піддубна Л.І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління / Л. І. Піддубна. - Х.: ІНЖЕК, 2007. - 362 с

9. Конкурентоспроможність: країна, регіон, підприємство / За ред. Полуєєва Ю.В. - К.: ЛАТ&К, 2006. - 176 с.

10. Камишніков Р.В. Конкурентоспроможність підприємства в системі маркетингу : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук (08.06.01) / Р.В. Камишніков. - К., 2006. - 18 с

11. <http://www.mea.com.jb>

*Рецензент д.е.н., професор ДІЗТ Поклонський Ф.Ю.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.*

УДК 338.47:629.33

МОДЕЛЬ КОРПОРАТИВНОГО ЗАХИСТУ ПІДПРИЄМСТВ АВТОТРАНСПОРТУ ВІД НЕДРУЖНІХ ПОГЛИНАНЬ

Зайцева І.Ю., к.е.н, доцент (УкрДАЗТ)

Автором запропоновано модель корпоративного захисту підприємств автотранспорту від недружнього поглинання та визначено головний принцип ефективного функціонування механізму економічної безпеки АТП.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. На сучасному етапі господарювання виявляється цікава закономірність: чим більш фінансово стійке підприємство, тим більш ласим шматком воно є

для рейдерів, тим більше спроб буде його захопити. Найпростіший спосіб позбутися спроб захоплення – закрити підприємство і розпродати його активи. Однак навряд чи керівники автотранспортних підприємств погодяться з цим